

Et botilbud er en selvstændig bolig, der betales husleje for. Den er særligt indrettet til demente eller udviklingshæmmede beboere. Der kan tilbydes forskellige former for service, f.eks. mad, optræning, underholdning og lignende. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse, aktivitets- og samværstilbud og aflastningstilbud efter servicelovens bestemmelser.<sup>358</sup>

#### 5.4.2.2 Fysisk guidning og konfliktafværgelse

Det er vigtigt at være klar over, hvornår der er tale om en ren omsorgshandling, og hvornår det er ”omsorg” gennem anvendelse af magt. Et afgørende led i omsorgspligten er at understøtte en persons trivsel, værdighed og udvikling. Dette skal reglerne sikre. Og de skal sikre, at personalet ikke overskrider sine beføjelser over for personer med betydeligt nedsat psykisk funktionsevne. Derfor skal reglerne være så klare som muligt. Dels for at lette personalets arbejde og overblik, dels fordi anvendelse af magt kræver særlig hjemmel i serviceloven med efterfølgende registrering og indberetning.<sup>359</sup> Klare regler er med til at styrke retssikkerheden.

*Fysisk guidning* er ikke at anvende magt. Fysisk guidning er f.eks. aktuelt, hvis en persons opførsel og ønsker ikke stemmer med personalets faglige vurdering af, hvad der er mest værdigt for personen. Behovet opstår i en situation, hvor der akut skal gribes ind. Ved fysisk kontakt med personen angiver man f.eks., at denne skal følge med eller standse. Det kan bl.a. ske ved at lægge en hånd på skulderen eller tage den pågældende i hånden.

Der kan også være tale om at få personen til at forlade et fællesskab, både af hensyn til de andre og til personen selv. I det hele taget er hensynet til fællesskabet generelt af stor betydning på et bo- eller dagtilbud. I alle tilfælde er det vigtigt, at fysisk guidning ikke bliver en nedværdigende eller ydmygende behandling af den pågældende.

Fysisk guidning *må ikke indebære fastholdelse*. Der er kun tale om fysisk guidning, så længe personen ikke gør fysisk modstand, f.eks. mod at blive ført et andet sted hen. Er det tilfældet, skal den fysiske guidning med det samme høre op. Anvendelse af egentlig fysisk magt må så kun finde sted, hvis de særlige betingelser for magtanvendelse er til stede, f.eks. hvis der opstår fare for personen selv eller for andre tilstedeværende, herunder personalet.

*Principperne om proportionalitet og skånsomhed er af afgørende betydning.* Som det fremgår, kan fysisk guidning benyttes i en række situationer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel for personer på bo- og dagtilbud. Det kan være:

- af hensyn til personen selv for at sikre dennes tryghed og værdighed
- af hensyn til andre, hvor personen skaber konflikt eller har en grænseoverskridende adfærd
- hvis en beboer er gået ind i en anden beboers lejlighed, uden at den anden beboer ønsker det.

Der er en anden mulighed for at afværge en konflikt uden at anvende magt. Det kan ske ved, at personalet stiller sig imellem den person, der udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd, og den eller flere personer, som den grænseoverskridende adfærd er rettet mod.<sup>360</sup>

Dette indgreb er en mulighed for personalet, hvis/når det vurderes at være tilstrækkeligt i stedet for at fastholde den konfliktsøgende og derved anvende egentlig magt (se afsnit 5.4.4.2). Det kan også være en mulighed for at afværge en konflikt ved at bruge et mindre indgreb end det, som fysisk guidning med kropsstøtte kan være. Fysisk guidning med en egentlig kropsstøtte kaldes også afværgehjælp (se afsnit 5.4.4.1) og er en form for egentlig magtanvendelse.

Fysisk guidning og konfliktafværgelse må ikke medføre fastholdelse. Der er således ikke tale om magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten. Derfor skal der ikke ske registrering og indberetning.<sup>361 362</sup>

### **5.4.3 Magtanvendelse**

Generelt kan man tale om, at der er en række situationer, hvor den kommunale omsorg kun kan gennemføres ved hjælp af magt. Reglerne om omsorgspligt hænger således sammen med reglerne om anvendelse af magt.

Anvendelse af magt og andre indgreb i retten til selv at bestemme må kun ske i de situationer, som serviceloven beskriver. Formålet er at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed. Desuden er det formålet at tilgodese hensynet til